

رام - ۲۱ اردیبهشت

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

بیست و یکم اردیبهشت

بیست و یکم اردیبهشت ماه در ایران زمین با رخدادهایی فرهنگی و سیاسی در کرانه‌های خاوری و باختری این حوزه‌ی تمدنی مصادف بوده است. در چنین روزی به سال ۲۴۷ خورشیدی راهبان سغدی که دین بودا را از ایران شرقی به چین منتقل می‌کردند و کار ترجمه‌اش به زبان چینی را به انجام می‌رساندند، نسخه‌ای از سوترای الماس (وَجْرَه‌سَوتیکَه سوترَه) را در چین به چاپ رساندند. این نسخه‌ی چاپی به ترجمه‌ی کوماراجیوه - راهب کشمیری قرن چهارم میلادی - در غارهای دون‌هوانگ چین کشف شده و کهنترین کتاب چاپی جهان است. کتابی که خصلت بین‌المللی راه ابریشم را در جهان باستان به خوبی نشان می‌دهد.

این روز در ضمن با واکنش اقوام ایرانی و قلمروهای پارسی‌زبان بر ضد استعمارگران نیز قرین بوده است. در ۱۲۳۶ شورشیان هندی که در شمال شبه‌قاره برای راندن استعمارگران بسیج شده بودند و با دربار شاه ایران هم روابطی داشتند، دهلی را از انگلیسی‌ها پس گرفتند. شصت سال بعد پای انگلیسی‌ها به ایران هم رسیده

بود و در ۱۲۹۷ آیت الله سید عبدالحسین موسوی نجفی لاری حکم جهاد بر ضد آنان را صادر کرد که به شورش عشایر جنوب و در نهایت به رانده شدنشان انجامید. دقیقاً در همان روز به دنبال فروپاشی دولت تزاری دولت جمهوری قفقاز شمالی اعلام موجودیت کرد و حساب خود را از روسهایی جدا کرد که از هشتاد سال پیش به دنبال جنگهای ایران و روس آن قلمرو را اشغال کرده بودند.

سید عبدالحسین موسوی نجفی لاری هنگام نماز

در تاریخ نزدیکترمان این روز با بازگشت محمدرضا شاه به ایران (۱۳۱۵) همزمان است. در این زمان او هنوز ولیعهد بود و تحصیلش در سوئیس را نیمه‌کاره گذاشت تا به کشور بازگردد. یک سال بعد در ۱۳۱۶ کمونیستهای ایرانی که به ۵۳ نفر نامبردار شده بودند به زندان محکوم شدند که در میانشان بزرگ علوی هفت سال محکومیت گرفته بود. در سالهای اخیر هم رخدادهای این روز در سال ۱۳۹۲ به ویژه اهمیت دارد. چون در

این روز هم از سوی صلاحیت آقای هاشمی رفسنجانی در انتخابات ریاست جمهوری ایران رد شد، و هم در بمب‌گذاری ریحان‌لی در ترکیه پنجاه و دو تن کشته شدند.

در سطح جهانی این روز به شکل جالب توجهی با نامگذاری قلمروهای جغرافیایی مصادف بوده است. در بیست و یکم اردیبهشت سال ۳۳۰ میلادی بیزانتیوم را در مراسم جشنی به نام رم نو دوباره نامگذاری کردند، اما مردم این شهر آنجا را کنستانتینوپل نامیدند. در ۱۲۴۶ کشور لوکزامبورگ در اروپای غربی تشکیل شد، که اسم اصلی‌اش زمانی که در قرن دهم میلادی همچون استانی رومی شکل می‌گرفت، لوتسلبورگ بود. در ۱۳۲۸ هم سیام برای بار دوم اسم خودش را زیر فشار بین‌المللی به تایلند تغییر داد که هنوز هم چنین باقی مانده و کشور نوپای اسرائیل هم در همین روز به عضویت سازمان ملل در آمد.

در این روز دو محاکمه‌ی جنجالی و بحث‌برانگیز را هم داریم. نخست آن که در ۶۸۹ خورشیدی پنجاه و چهار عضو فرقه‌ی شهسواران معبد در فرانسه در دادگاه پاپ محاکمه شدند و در این روز به جرم ارتداد به تیرک بسته و سوزانده شدند. ۶۵۰ سال بعد در همین روز به سال ۱۳۳۹ ماموران موساد در بوئنوس آیرس آرژانتین آدولف آیشمن را شناسایی کردند و ربودند. او بعدتر در اورشلیم به خاطر نقش‌اش در کشتار یهودیان محاکمه و اعدام شد.

بیست و یکم اردیبهشت با چندین رخداد فرهنگی و علمی نیز همزمان است. در ۱۱۹۹ کشتی بیگل که بعدتر داروین را به سفر مشهورش برد، به آب انداخته شد. در ۱۳۷۴ با رونق فناوری هسته‌ای بیش از ۱۷۰ کشور عهدنامه‌ی محدودسازی سلاحهای اتمی را به طور نامشروط امضا کردند. در ۱۳۷۴ دستگاه رایانه‌ای سیگا ساتورن در آمریکا به بازار عرضه شد و به زودی نخستین بازار برای بازی‌های رایانه‌ای را ایجاد کرد. در ۱۳۷۵ هشت نفر

در یک روز هنگام صعود به اورست جان باختند و در ۱۳۷۶ رایانه‌ی «آبی سیر» (Deep Blue) در شترنج‌گری

گاسپاروف را شکست داد و قهرمان جهان شد!

دستگاه سگا ساتورن

در چنین روزی به سال ۱۰۹۹ خورشیدی هیرونیموس کارل فریدریش فون مونش‌هاوزن زاده شد، او به خاطر دروغهای شاخدارش بعدتر به شخصیتی کمیک در ادبیات غرب تبدیل شد و دو فیلم از داستانهایش ساخته شده است. در ۱۲۸۳ سالوادور دالی زاده شد که شخصیتی به همان اندازه خیال‌پرداز و اغراق‌آمیز بود. در ۱۲۹۷ ریچارد فاینمن به دنیا آمد و در میان ایرانیان هم شهره آغداشلو زاده‌ی این روز (۱۳۳۱) است.

در میان رفتگان این روز مهمتر از همه غازان خان آخرین شاه مغول ایران است که در ۶۸۳ درگذشت.

در میان فوت‌کنندگان ایرانی این روز می‌توان از جان هرشل اخترشناس (۱۲۵۰) و باب مارلی خواننده (۱۳۶۰)

یاد کرد.